

תורה אור • פרשת וישב • מאמר 3

שיר המעלות בשוב כו' היינו כחולמים

שיר המעלות: כש[הי] ישיב... היינו כחולמים

הגלות היא חלום: כשהשכל "ישן", אדם מחזיק יחד דברים מנוגדים — אהבת ה' בתפילה ואהבה לעצמו לאחריה. אך הכוח של החלום לאחד ניגודים נובע מהמדרגה העליונה ביותר, ה"עיוגולים", שבה הכול אחד; ובגאולה יתגלה המקור הנסתר הזה.

מוקדש לכבוד

מוקדש לכבוד הגאון המקובל רבי לוי יצחק שניאורסאהן זצ"ל

אבי הרבי, רבי לוי יצחק

Likkutei Torah

הפרשה החסידית

likkuteitorah.com/he/torah-ohr/vayeishev/3/

הנקודה

הגלות היא חלום: כשהשכל "ישן", אדם מחזיק יחד דברים מנוגדים — אהבת ה' בתפילה ואהבה לעצמו לאחריה. אך הכוח של החלום לאחד ניגודים נובע מהמדרגה העליונה ביותר, ה"עיוגולים", שבה הכול אחד; ובגאולה יתגלה המקור הנסתר הזה.

כל קטע: לשון המאמר, אחר כך התרגום, ואחר כך ביאור קצר תחת קו זהב. המספרים הקטנים בלשון המאמר מפנים להערות שבסוף.

המאמר בקצרה

המאמר מסביר את הפסוק "בשוב ה' את שיבת ציון היינו כחולמים". חלום מחבר דברים מנוגדים, מפני שבשינה השכל המבחין מסתלק ונשאר רק כוח הדמיון. כך גם הניצוץ האלקי שבגלות: אדם אוהב את ה' בתפילה, ואחר כך מבלה את היום במרדף אחר רוח, כאילו שני הדברים מתיישבים זה עם זה. העבודה בעולם יכולה להיות עבודת ה', אבל רוב האנשים עובדים למען הגוף בלבד — דבר הפוך ממש לאהבה שבתפילה. אין להסיק מכך ולהתייאש, כאילו התפילה הייתה דמיון חסר ערך, מפני שלמדרגת החלום יש שורש נעלה. בגלות שם ה' "מלוכש", ולא נקרא כפי שהוא נכתב; ב"שינה" זו נמשכת החיות ממדרגת העיוגולים, שבה אין מעלה ומטה והניגודים הם אחד, בניגוד לקווים של חכמה ודעת, שמפרידים. האור הזה יכול להאיר רק בהסתר, בחשכת הגלות. לעתיד לבוא יוסר הכיסוי, ונכיר בכך שהגלות התקיימה מכוח מדרגת החלום הזאת. זו מידתו של יוסף: מנהיג ישראל בגלות, הפותר את החלומות ומחבר בין ניגודים.

מבנה

1	מהותו של חלום	¶1-2
	בשינה השכל מסתלק וכוח הדמיון מחבר דברים מנוגדים; בזמן ערות השכל מפריד ביניהם.	
2	חלום הגלות בעבודת ה'	¶3-5
	אדם אוהב את ה' בתפילה, ואחר כך רודף אחר רוח כל היום; העבודה יכולה להיות עבודת ה', אך רוב האנשים הופכים את צורכי הגוף לעיקר.	
3	לא דמיונות חסרי ערך	¶6
	אפשר לחשוב שתפילה דמוית חלום חסרת ערך; אך האמת היא שמדרגת החלום מושרשת בקדושה עליונה.	
4	השם בגלות ועולם העיוגולים	¶7-10
	בגלות שם ה' מלוכש; ב"שינה" נמשכת חיות מן העיוגולים, שבהם הניגודים הם אחד. אור זה מאיר בהסתר, בחשכה, ולא דרך הקווים המפרידים של השכל.	
5	הגאולה מתגלה	¶11
	כשהכיסוי יוסר, הכול יכירו בכך שהגלות התקיימה מכוח מדרגת החלום: "היינו כחולמים".	
6	יוסף, בעל החלומות	¶12
	יוסף, ששורשו בעיוגולים, מנהיג את ישראל בגלות; בן פורת מרמז על "פותר" ו"תופר" — מי שפותר ומחבר ניגודים.	

חלום חלום

מצב שבו כוח הדמיון מחבר דברים מנוגדים מפני שהשכל הסתלק; משל לגלות, וגם למדרגה שבה הניגודים הם באמת אחד.

כוח הדמיון כח המדמה

הכוח שיוצר דימויים ויכול לצרף דברים שאינם יכולים להתקיים יחד; בזמן ערות השכל שולט בו.

הסתלקות השכל (מוחיו) הסתלקות המוחין

הסתלקות השכל, כמו בשינה; בקבלה זהו מצב הגלות, שבו המדות אינן מוארות מן השכל.

עיוגולים וקווים עגולים וקוין

שתי צורות של סדר באור האלקי: בעיוגולים הכול שווה והניגודים מתאחדים; בקווים — ימין, שמאל ואמצע — הדברים נפרדים ומוגדרים זה כנגד זה.

לא כפי שאני נכתב אני נקרא לא כשאני נכתב אני נקרא

דברי הגמרא שלפיהם שם ה' נקרא כיום באופן שונה מצורת כתיבתו; לפי המאמר, הדבר מורה על כך שהשם מלוכש בגלות.

קטע 1 • 11-2

מהותו של חלום

1 שיר המעלות¹ בשוב כ"י היינו כחולמים.² הנה החלום הוא מחבר שני הפכים בנושא א' ומרכיב שני ענינים הפכיים³ כאלו היו לאחדים. והיינו מפני כי בשינה נסתלק מוח השכל המבחין ולא נשאר רק כח המדמה.

"שיר המעלות: בשוב ה"י וכו', "היינו כחולמים". הנה, חלום מחבר שני הפכים בנושא אחד ומרכיב שני ענינים מנוגדים כאילו היו לדבר אחד. הטעם לכך הוא שבשינה נסתלקת יכולת ההבחנה של השכל, ורק כוח הדמיון נותר.

המאמר פותח במזמור המתאר את השיבה מן הגלות: כאשר ה' ישיב את שבות ציון, "היינו כחולמים". אדמו"ר הזקן מגדיר תחילה מהו חלום: הוא מחזיק יחד שני דברים סותרים, כאילו הם שייכים זה לזה. הדבר מתאפשר משום שבשינה השכל, שתפקידו להבחין בין דברים, מסתלק, ורק הדמיון ממשיך לפעול.

2 וכח המדמה יכול להרכיב ב' ענינים הפכיים כמו ספינה רצה באויר כ"י כמ"ש הרמב"ם בשמונה פרקים⁴ רק שבהקיץ שמתעורר כח השכל הוא השולט על כח המדמה ואינו מניחו להרכיב לפי שרואה בעין שכלו שהם דברים נפרדים ואינן מתאחדים כלל.

כוח הדמיון יכול להרכיב שני ענינים מנוגדים, כגון ספינה השטה באויר וכו', כפי שכתב הרמב"ם בשמונה פרקים. אלא שבזמן ערות, כאשר כוח השכל מתעורר, הוא שולט בכוח הדמיון ואינו מניח לו להרכיב [אותם], מפני שהשכל רואה שהם דברים נפרדים שאינם מתאחדים כלל.

הרמב"ם מביא את הדוגמה של דמיון ספינה שטסה באויר: כוח הדמיון יכול לצרף דברים שאינם יכולים להתקיים יחד. בזמן ערות השכל שולט בדמיון ואינו מאפשר צירופים כאלה, משום שהוא רואה בבידור שמדובר בשני דברים נפרדים שאינם יכולים להיות אחד.

קטע 2 • 31-5

חלום הגלות בעבודת ה'

3 וכך הענין בגלות ניצוץ אלקות בנפש האדם שהוא בבחינת שינה והסתלקות המוחין. יכול הוא להרכיב ב' דברים הפכיים להיות כל היום טרוד במו"מ איש לבצעו מקצהו⁵ זה פונה לזיתו כ"י.

כך גם בעניין ניצוץ האלקות שבנפש האדם בזמן הגלות, שהוא במצב של שינה והסתלקות המוחין. הוא יכול להרכיב שני דברים מנוגדים: להיות טרוד כל היום במשא ומתן, "איש לבצעו מקצהו", זה פונה לזיתו וכו'.

החלום נעשה כעת דימוי לגלות הנפש: ניצוץ האלקות שבאדם כביכול ישן, והמוחין שלו הסתלקו. במצב זה אדם יכול להיות עם סתירה, ולהקדיש את כל היום לרדיפת רווח אישי, כמתואר אצל הנביא: "איש לבצעו", כל אחד פונה לזיתו שלו.

הגם שבתפלה מעורר את האהבה עד שתחפץ להתפשט מלבושיה כו' לדבקה בו ית' מחמת התבוננותו ביחוי"ע ויחוי"ת אעפ"כ אחר התפלה חולפת ועוברת האהבה ואינו שם ללבו

אף שבתפילה הוא מעורר אהבה, עד שהנפש משתוקקת להתפשט מלבושיה וכו' ולדבוק בו ית', בעקבות התבוננותו ביחודא עילאה וביחודא תתאה, בכל זאת לאחר התפילה האהבה חולפת ועוברת, והוא אינו שם אותה על לכו

בתפילה, מתוך התבוננות בכך שהכול בטל לפני ה' — יחודא עילאה — ובהיות ה' נוכח בתוך כל דבר — יחודא תתאה — אדם יכול לחוש אהבה עזה, עד שהנפש רוצה להסיר את "לבושיה", כלומר את הגוף, ולדבוק בה'. אולם לאחר התפילה התחושה דועכת, והוא אינו מבחין בסתירה.

כי הוא הפוך ההתבוננות שבתפלה ומדמה בלב להרכיב ולחבר שני עניינים הפכיים יחד כאלו היה לאחדים ובאמת הם נפרדים ורחוקים זמ"ז. כי הגם דכתיב בתורה שש שנים תזרע שדך.⁶

שהרי הדבר מנוגד להתבוננות שבתפילה; ובכל זאת הוא מדמה בלבו שאפשר להרכיב ולחבר יחד שני עניינים מנוגדים, כאילו היו לאחד, אף שבאמת הם נפרדים ורחוקים זה מזה. כי אף שנאמר בתורה: "שש שנים תזרע שדך"

העיסוק ברווח במשך היום מנוגד למה שהרגיש בתפילה, אך הוא מדמה שאפשר להחזיק בשני הדברים יחד, כמו בחלום; למעשה הם רחוקים זה מזה. אדמו"ר הזקן מקדים כעת קושיה: הרי התורה עצמה מצווה, "שש שנים תזרע שדך"

4 וכן בקי"ש ולעבדו בכל לבבכם⁷ כו' ונתתי מטר ארצכם כו' ואספת דגנך⁸ כו'. הנה הכל הוא

וכן גם בקריאת שמע: "ולעבדו בכל לבבכם" וכו', "ונתתי מטר ארצכם" וכו', "ואספת דגנך" וכו' — כל זה

גם קריאת שמע מחברת בין עבודת ה' "בכל לבבכם" לבין ההבטחה למטר ולאיסוף התבואה. כך התורה עצמה קושרת את עבודת היומיום לעבודת ה'.

ע"ד עובדה כידוע שבכל עניני עוה"ז יש בהם ענין עבודת ה' שש שנים תזרע כו' ובשנה השביעית⁹ כו'.

הוא עניין של עבודה, כידוע שבכל ענייני העולם הזה יש עניין של עבודת ה': "שש שנים תזרע" וכו', "ובשנה השביעית" וכו'.

התשובה היא שכל אלה נועדו לעבודת ה', שכן בכל עניין מענייני העולם הזה יש היבט של עבודת ה'. שש שנים תזרע ושנת השמיטה הן שתיהן חלק מעבודה זו.

5 והוא ענין הבירורים שבבחי' שש שנים. וההעלאה שבבחי' השנה השביעית כמ"ש במ"א. ואחר כוונת

הלב הן הן הדברים

וזהו ענין הבירורים שבבחינת שש השנים, וההעלאה שבבחינת השנה השביעית, כפי שמבואר במקום אחר. ואחר כוונת הלב הן הן הדברים.

שש שנים העבודה מייצגת את בירור העולם הגשמי — זיקוק הניצוצות הקדושים הטמונים בו — והשנה השביעית מייצגת את העלאת מה שהתברר אל שורשו. אולם העבודה נחשבת לעבודת ה' רק בהתאם לכוונת הלב.

אבל לב ההמון הנוטים אחר בצעם להטריף לחם חוקם כפשוטו לבכם לא כן ידמה¹⁰ ולכם

אבל לב ההמון, הנוטים אחר בצעם כדי להשיג את לחם חוקם כפשוטו, אינו מדמה כן, ולכם

רוב האנשים, לעומת זאת, עובדים פשוט כדי להרוויח את לחמם; לבם אינו רואה בעבודתם בירור של העולם למען ה'. הביטוי "לא כן ידמה ולבכו" שאול מספר ישעיה.

לא נכון¹¹ ע"פ הכוונה הראויה רק כל ישעם וכל חפצם¹² למלאות די מחסורם אשר יחסר להם¹³ בצרכי גופם ועושים מצרכי הגוף עיקר

אינו מכוון לפי הכוונה הראויה, אלא כל ישעם וכל חפצם הוא למלא את כל צורכיהם, כל מה שחסר להם לצרכי גופם, והם עושים את צרכי הגוף עיקר.

לבם אינו מכוון לכוונה הראויה: כל רצונם הוא למלא את צרכי הגוף, והצרכים האלה נעשים לעיקר חייהם. זהו היפוך שקט של סדרי העדיפויות, ולא חטא גלוי.

וזהו ממש הפוך ההתעוררות שבתפלה להיות נקבע בלבו האהבה לה' לבדה בלי תערוכת זר ח"ו כו':

וזהו ממש ההפך מההתעוררות שבתפילה, שבה נקבעת בלבו האהבה לה' לבדו, בלי תערוכת זרה חס ושלום וכו'.

הגישה הזאת היא ההפך הגמור ממה שהתעורר בתפילה: אהבה לה' בלבד, בלי דבר זר המעורב בה. נמצא שהחזקת שני הדברים יחד דומה לחלום הממזג הפכים.

קטע 3 • 61

לא דמיונות חסרי ערך

6 והנה גם אחרי הדברים והאמת האלה לא יפול לב האדם עליו¹⁴ לומר כי ההתעוררות שבתפלה והתכוונותו הן דמיונות שוא שהרי הוא כמו החלום שהוא כח המדמה שמחבר ב' הפכים.

והנה, גם לאחר הדברים והאמת האלה, אל יפול לב האדם בקרבו לומר שההתעוררות שבתפילה וההתכוונות שלו הן דמיונות שוא, שהרי הן כמו חלום, שהוא כוח הדמיון המחבר שני הפכים.

כעת אדמו"ר הזקן מונע ייאוש. אדם עלול להסיק שאם תפילתו דומה לחלום המחבר בין הפכים, הרי שהרגשות וההתכוונות שלו בתפילה היו רק דמיונות ריקים.

כי הנה מאחר שרואה בנפשו אחר התפלה שחולפת ועוברת האהבה לה' ומתהפך לאהוב את גופו דוקא הרי מובן שגם בתפלה לא ביטל אהבת גופו מכל וכל וההתעוררות שבתפלה את האהבה לה' לבדה אינה אמיתית

שהרי מאחר שלאחר התפילה הוא רואה שהאהבה לה' חולפת ועוברת, והוא חוזר לאהוב את גופו, מובן שגם בתפילה הוא לא ביטל לגמרי את אהבת גופו; וההתעוררות שבתפילה לאהבה לה' לבדה אינה אמיתית

זו הסיבה לחשש: מאחר שהאהבה לה' נעלמת לאחר התפילה והוא חוזר לאהוב את גופו, הוא סבור שלא הניח באמת את אהבתו לעצמו אפילו בשעת התפילה. מכאן הוא מסיק שהאהבה לה' לבדו שהרגיש לא הייתה אמיתית.

רק כדמיון החלום שמחבר ב' הפכים ודומה לו שאוהב את ה' ואעפ"כ אוהב את גופו הגם

אלא רק כבחינת חלום, המחבר שני הפכים: נדמה לו שהוא אוהב את ה' ובכל זאת אוהב את גופו, אף על פי

לפי תפיסה זו, תפילתו הייתה רק תמונה דמוית חלום, שחיברה בין שני הפכים: אהבה לה' ואהבה לגופו

כי לא צדקו יחדו¹⁵ לפי שזה נלקח מכח המדמה אשר יכול לדמות דמיונות שוא. אך באמת הנה כחי חלום זה שרשו למעלה ויסודתו בהררי קדש¹⁶ עליון.

שאינם יכולים להתקיים יחד כראוי, מפני שהדבר נובע מכוח הדמיון, המסוגל ליצור דמיונות שווא. אך באמת, שורש בחינת החלום הזאת נמצא למעלה, ויסודה בהררי קדש עליון.

שתי האהבות אינן יכולות להתקיים יחד באמת, ולכן נדמה שהצירוף בא מכוח הדמיון, היוצר תמונות כוזבות. אדמו"ר הזקן משיב שההפך הוא הנכון: לבחינת ה"חלום" הזאת יש שורש נעלה, ויסודה ברום הקדושה העליונה, כפי שיסביר בפסקאות הבאות

קטע 4 • 71-10

השם בגלות ועולם העיגולים

7 ויובן בהקדים מ"ש ביום ההוא¹⁷ יהיה ה' אחד ושמו א'. ופריך בגמ' אטו האידנא לאו שמו א' הוא. ומשני לא כשאני נכתב אני נקרא כו'.

הדברים יובנו בהקדמת הכתוב: "ביום ההוא יהיה ה' אחד ושמו אחד". הגמרא מקשה: וכי עכשיו אין שמו אחד? ומשיבה: "לא כשאני נכתב אני נקרא" וכו'.

כדי להסביר את שורש החלום, אדמו"ר הזקן מביא את נבואת זכריה, שלפיה "ביום ההוא" יהיה שמו של ה' אחד. הגמרא שואלת מדוע הדבר

יהיה כך רק בעתיד, ומשיבה שכעת השם אינו נקרא כפי שהוא נכתב: השם בן ארבע האותיות נקרא בשם אדנות

והענין כי שמו הוא בבחי' גלות ולכן אינו נק' כמו שנכתב רק בלבוש ונרתק כו'.

והעניין הוא ששמו נמצא בבחינת גלות, ולכן אינו נקרא כפי שהוא נכתב, אלא רק כשהוא מכוסה בלבוש ובנרתק וכו'.

הוא מסביר ששמו של ה' עצמו נמצא בגלות, ולכן אינו נקרא כפי שהוא נכתב, אלא מכוסה בשם אחר, כמו בלבוש או בנרתק. אותה הסתרה החלה על הנשמה חלה גם על השם האלוהי

8 והנה בגלות הוא בבחי' שינה והסתלקות המוחין תלת כלילין כו' ואז נשמתו מושכת לו חיים מלמעלה כו'.

והנה, בגלות הוא בבחינת שינה והסתלקות המוחין, "תלת כלילין" וכו', ואז נשמתו מושכת לו חיים מלמעלה וכו'.

בגלות שמו של ה' כאילו ישן, והמוחין שלו מסתלקים — "תלת כלילין", דימוי קבלי לכך שהמוחין מקופלים בתוך המדות. וכשם שחכמינו אומרים שבשעת השינה הנשמה עולה וממשיכה חיים מלמעלה, כך גם בשינה זו נמשכת חיות עליונה

ושם הוא בבחי' עגולים¹⁸ שאין בהם בחי' מעלה ומטה רק הכל בהשוואה אחת ובהתכללות והתאחדות כל הענינים בלי שום פירוד והתחלקות כנודע מארז"ל אלו ואלו דא"ח.¹⁹

ושם הוא בבחינת עיגולים, שאין בהם בחינת מעלה ומטה, אלא הכול שווה במידה אחת, וכל הענינים נכללים ומתאחדים בלי שום פירוד והתחלקות, כידוע מדברי רבותינו ז"ל: "אלו ואלו דברי אלקים חיים"

המקור העליון הזה הוא בחינת עיגולים, שבה אין מעלה ומטה והכול שווה, נכלל ומאוחד ללא פירוד. דברי חז"ל על מחלוקות בית שמאי ובית הלל — "אלו ואלו דברי אלקים חיים" — מראים כיצד דעות מנוגדות יכולות להיות שתיהן אמת בשורשן.

רק כשנמשך דרך קוים אזי יש התחלקות קו ימין חסד כו' משא"כ בבחי' עגולים אין שם התחלקות כלל ושם כל הדברים המתפרדים למטה מחוברים וכלולים יחד ולא נראה שום פירוד והתחלקות ביניהם:

אלא שכאשר הוא נמשך דרך קוים, יש התחלקות: קו ימין — חסד וכו'. אבל בבחינת עיגולים אין שם התחלקות כלל, ושם כל הדברים הנפרדים למטה מחוברים ונכללים יחד, ולא ניכר ביניהם שום פירוד והתחלקות:

ההתחלקות מופיעה רק כשהאור נמשך כ"קוים" — מבנה של ימין, שמאל ואמצע: חסד בימין וכן הלאה. בעיגולים אין דבר מתחלק, ודברים המנוגדים זה לזה למטה מתחברים שם יחד.

9 אך להיות בחי' זו בגילוי למטה אינה כ"א ע"י בחי' שינה והסתלקות המוחין בגלות וע"י נאמר אלביש שמים קדרות.²⁰ שמים הם בחי' עגולים הם מלובשים בבחי' קדרות וחשך.

אולם גילוי בחינה זו למטה יכול להיות רק על ידי בחינת שינה והסתלקות המוחין בגלות. ועל כך נאמר: "אלביש שמים קדרות". השמים הם בחינת עיגולים, והם מלובשים בבחינת קדרות וחושך.

אחדות העיגולים יכולה להתגלות למטה רק באמצעות שינה והסתלקות המוחין, כלומר בגלות. הפסוק "אלביש שמים קדרות" מתאר זאת: "השמים", שהם בחינת עיגולים, עטופים בחושך.

שהוא העלם והסתר²¹ שאז מאיר ומתנוצץ מלמעלה מעולם העליון שהוא בבחי' עגולים בבחי' חלום שהוא כח המדמה לחבר שני הפכים בנושא אחד כאלו הם אחדים ממש לפי שבאמת בשרשם בעולם העליון הם מחוברים ומיוחדים

שהוא העלם והסתר, שאז מאיר ומנצנץ מלמעלה, מהעולם העליון שהוא בבחינת עיגולים, בבחינת חלום — שהיא כוח המדמה, המחבר שני הפכים בנושא אחד, כאילו הם ממש אחד, משום שבאמת בשורשם בעולם העליון הם מחוברים ומיוחדים.

החושך הזה הוא העלם והסתר, ודווקא אז מאיר באור מנצנץ מתוך העולם העליון של העיגולים לתוך החלום — כוח הדמיון המחבר נגודים. הוא יכול לחבר ביניהם משום שבשורשם, בעולם העליון, הם אכן אחד.

כי שם הוא בבחי' עגולים²² כנ"ל רק למטה בהתחלקות הקוין ע"פ חכמה ודעת להיות קו זה כך וזה כך²³ אזי נראה ונגלה ההפוך.²⁴ שזה ההפוך מזה ואזי הם נפרדים ורחוקים זה מזה.²⁵

כי שם הוא בבחינת עיגולים, כנוכר לעיל. אלא שלמטה, כשהקווים נחלקים על פי חכמה ודעת — קו זה כך וקו זה כך — הניגוד נראה ומתגלה: זה הפוך מזה, ואזי הם נפרדים ורחוקים זה מזה.

הניגוד מופיע רק למטה, כאשר חכמה ודעת מחלקות את האור לקווים, שלכל אחד מהם אופי משלו. שם כל דבר מוגדר כנגד חברו, ולכן הם נעשים נפרדים ורחוקים זה מזה.

10 ולכן אי"א להיות גילוי בחי' ההתכללות בבחי' גילוי החכמה שהיא ראשית התחלקות הקוין אלא בבחי' שינה והסתלקות המוחין בגלות

ולכן אי אפשר שגילוי בחינת ההתכללות יהיה בבחינת גילוי החכמה, שהיא ראשית התחלקות הקווים, אלא רק בבחינת שינה; והסתלקות המוחין בגלות;

מאחר שבחכמה מתחילה ההתחלקות לקווים, אי אפשר לגלות באמצעותה את המדרגה שבה נכללים יחד ניגודים. היא יכולה להופיע רק ב"שינה" — הסתלקות המוחין שבגלות.

אזי מתנוצץ ומאיר האור העליון והוא מסתתר ומתעלם בבחי' קדרות וחשך דהיינו בבחי' התלבשות ההעלם כו' ולא בבחי' גילוי כי הגילוי הוא בבחי' חכמה ודעת שהוא ע"פ קוין:²⁶

ואז האור העליון מנצנץ ומאיר, אך הוא מסתתר ומתעלם בבחינת קדרות וחשך, כלומר, הוא מתלבש בהעלם וכו', ולא בבחינת גילוי, כי הגילוי הוא בבחינת חכמה ודעת, הפועלות על פי קווים.

אז האור העליון מאיר, אך בהסתתר, כשהוא לבוש בחושך ואינו מתגלה בגלוי. גילוי גלוי בא תמיד באמצעות חכמה ודעת, הפועלות לפי קווים ולכן יוצרות התחלקות.

קטע 5 • 111

הגאולה מתגלה

11 ולע"ל כתיב ולא יכנף עוד מוריק.²⁷ בכנף ולבוש כו' ולכן ביום ההוא יהיה שמו א' שלא יהא מלוכש ומכוסה בנרתק²⁸ ויהיה נקרא

ועל לעתיד לבוא נאמר: "ולא יכנף עוד מוריק" — הוא לא יתכסה עוד בכנף ובלבוש וכו'. ולכן "ביום ההוא יהיה שמו אחד": הוא לא יהיה מלוכש ומכוסה בנרתק, וייקרא

ישעיהו מבטיח שבעתיד ה', המורה, כבר לא יהיה נסתר; המילה "יכנף" נגזרת מ"כנף", פינה של בגד או כיסוי, ולכן פירושה שהוא לא יתכסה עוד. לכן "ביום ההוא יהיה שמו אחד": הוא כבר לא יהיה עטוף בנרתק, ושמו ייקרא כפי שהוא נכתב

כמו שנכתב כו'. כי עין בעין יראו²⁹ כו'. ואזי נאמר בשוב ה' את שיבת ציון היינו כחולמים.³⁰

כפי שהוא נכתב וכו'. כי "עין בעין יראו" וכו'. ואזי נאמר: "בשוב ה' את שיבת ציון היינו כחולמים"

אז "עין בעין יראו", בלא דבר שיחצוץ. באותה שעה יאמרו: "היינו כחולמים"

פ"י שיתגלה³¹ מדרגה ובח"י זו של החלום עד אשר כולם יכירו וידעו וישיגו החיות הנמשך להם בזמן הגלות שהוא מבח"י החלום.

פירוש, שתתגלה מדרגה ובחינה זו של החלום, עד שכולם יכירו, ידעו וישיגו את החיות שנמשכה להם בזמן הגלות, שמקורה בבחינת החלום.

זהו פירוש המזמור: בגאולה תתגלה מדרגת החלום, וכולם יכירו ויבינו שהחיות שקיימה אותם לאורך הגלות נמשכה ממדרגת החלום. העליונה הזו. מה שנראה בגלות כחלום בלבד יתברר כאורם הנסתר של העיגולים.

קטע 6 • 121

יוסף, בעל החלומות

12 ולכן יאמרו היינו כחולמים. ובזה יובן מעלת ומדרגת יעקב ויוסף ע"י החלומות. ויש בח"י שיוסף הוא יותר כמעלה ממדרגת משרע"ה. ונדב ואביהוא היו נ"ר של יוסף.

ולכן יאמרו "היינו כחולמים". ובכך יובנו מעלתם ומדרגתם של יעקב ויוסף, כפי שהן מתבטאות בחלומות. ויש בחינה שבה יוסף נעלה ממדרגתו של משה רבנו עליו השלום. ונדב ואביהוא היו הנפש והרוח של יוסף.

משום שמדרגת החלום תתגלה, נאמר "היינו כחולמים". הדבר מסביר גם את מעלתם של יעקב ויוסף, שחיהם קשורים לחלומות: מבחינה אחת, מצד שורשו בעיגולים, יוסף נעלה אפילו ממה, שנבואתו הייתה בגילוי ברור. נדב ואביהוא, בני אהרן, מתוארים כנפש ורוח — שתי המדרגות התחתונות של הנשמה — של יוסף.

ואנחנו טמאים לנפש אדם זה אביהוא.³² אבל נדב היה מבח"י רוח ולא היו צריכים הזאה בשבילו כלל. ועליו נאמר ורוח נדיבה תסמכני.³³ וז"ש נוהג כצאן יוסף.³⁴

"ואנחנו טמאים לנפש אדם" — זהו אביהוא. אבל נדב היה מבחינת רוח, ולכבודו לא היו צריכים כלל להזאה. ועליו נאמר: "ורוח נדיבה תסמכני". וזהו שנאמר: "נוהג כצאן יוסף".

לפי דעה אחת בגמרא, האומרים "אנחנו טמאים לנפש אדם" נטמאו בגלל נדב ואביהוא; אדמו"ר הזקן אומר שהכוונה לאביהוא, ואילו נדב, שהיה בבחינת רוח — מדרגה גבוהה יותר — לא גרם לטומאה שדרשה הזאה. הפסוק "רוח נדיבה" רומז לשמו של נדב, והפסוק "נוהג כצאן יוסף" מלמד שישראל כולם מונהגים באמצעות יוסף.

כי בזמן הגלות הנהגת ישראל הוא בבח"י יוסף שהוא מבח"י חלום³⁵ מעולם העיגולים כ"י. ולכן נק' בן פורת³⁶ אותיות פות"ר³⁷ ותופ"ר³⁸ שמחבר כ"י. ולכן היה פותר חלומות:³⁹

כי בזמן הגלות הנהגת ישראל היא בבחינת יוסף, שהוא מבחינת החלום, מעולם העיגולים וכ"י. ולכן נקרא "בן פורת", שאותיותיו הן "פותר" ו"תופר", המצרף וכ"י. ולכן היה פותר חלומות:

בגלות ישראל מונהגים באמצעות בחינת יוסף, החלום שמקורו בעולם העיגולים. יוסף נקרא "בן פורת", ואותיות "פורת" יוצרות גם את המילים "פותר" ו"תופר" — מי שתופר שני דברים זה לזה; לכן יכול היה לפתור חלומות ולחבר את ניגודיהם למשמעות אחת.

בעבודה

אדם לא צריך להתייחס כשהאהבה שהרגיש בתפילה דועכת אחריה ונראית כחלום בלבד, מפני שמקורה בקדושה עליונה; ובו בזמן עליו לראות שהעבודה בעולם נועדה להיות עבודה ה', מתוך הכוונה הראויה שכלב, ולא להפוך את צורכי הגוף לעיקר.

שאלות לשיחה

1. מדוע השכל מונע חיבור בין דברים מנוגדים, וכיצד הדמיון מאפשר זאת?
2. כיצד יכולה עבודת האדמה להיות עבודה ה', ומה הופך אותה להיפך מהתפילה?
3. אם האהבה שבתפילה דועכת לאחר התפילה, מדוע אין זו דמיון חסר ערך?
4. מדוע אחדות העיגולים יכולה להאיר רק בהסתר, דרך "שינת" הגלות, ולא באמצעות חכמה?
5. כיצד האותיות של "פורת" — "פותר" ו"תופר" — מבטאות את תפקידו של יוסף כמנהיג ישראל בגלות?

הערות

פסקה 1

1 שיר המעלות

ההערה מציינת שזהו תמליל נוסף של אותו מאמר, נוסח מקביל שאפשר להשוות לנוסח שלפנינו.

הערות קה"ת

הנחה אחרת בסה"מ תקס"ה ע' קפד. ראה לעיל בציונים לכ"ק אדמו"ר זי"ע. באוה"ת בראשית כרך ו' תתש, ב' המאמר עם הגהות ומתחיל: "להבין ענין החלומות שהגלות נמשל לבחי' חלום". ד"ה זו נזכר בלקו"ת ויקרא בהוספות נא, ב. שלח לו, ד. שה"ש כ, א. אוה"ת ויחי תתרט, ב בשם אדה"א שאמר בשם כ"ק אדה"א. לכללות מאמר זה ראה ד"ה שיר המעלות תשכ"ז. שיחת ש"פ פנחס תשד"מ.

2 שיר המעלות בשוב כו' היינו כחולמים

"שיר המעלות: בשוב ה' את שבות ציון היינו כחולמים". המאמר כולו מסביר מדוע הגאולה תגרום לכך שהגלות תיראה כדעבד כחלום.

Psalms 126:1 תהילים קכ"ו:א

שִׁיר הַמַּעֲלוֹת בְּשׁוּב ה' אֶת־שִׁיבַת צִיּוֹן הָיִינוּ כְּחֹלְמִים:

A Song of Ascents. When the L-RD brought back those that returned to Zion, We were like unto them that dream.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערות קה"ת

תהלים קכו, א.

3 שני ענינים הפכים

Toras Chaim. הערת קה"ת מפנה למקום שבו זה מתבאר עוד

הערות קה"ת

ראה תו"ח שמות נב, א. ספר המאמרים ת"ש ע' 8. בסה"מ תקס"ה ע' קפד ("והיינו שיוכל לראות בחלום אשר הוא נהרג או מת ואחי"כ הוא חי ברגע א' ממש ולא יקשה לו כלל מה שהם הפכיים שיתכון וייתיישרו בשעת החלום או כמו שיחלום לו שהוא כאן ובאספמי ברגע א' כו' וכה"ג טובא וכנודע לכל").

פסקה 2

4 כמ"ש הרמב"ם בשמונה פרקים

המראה מקום של קה"ת למילים האלה (ההערה למטה)

הערות קה"ת

פ"א. בתקס"ה ליתא כל זה.

פסקה 3

5 הנביא מוכיח את המנהיגים: "כולם לדרך פניהם, איש לבצעו מקצהו". אדמו"ר חוקן משתמש בביטוי לתיאור אדם השקוע כל היום ברווח האיש שלו.

Isaiah 56:11 ישעיהו נ"ו:יא

וְהַכְּלָכִים עֲצִי־נֶפֶשׁ לֹא יָדְעוּ שְׂבָעָה וְהָמָּה רָעִים לֹא יָדְעוּ הִבִּין כָּלָם לְדָרְכָם פָּנּוּ אִישׁ לְבָצְעוֹ מִקְצָהוּ:

Yea, the dogs are greedy, They know not when they have enough; And these are shepherds That cannot understand; They all turn to their own way, Each one to his gain, one and all.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

6

שש שנים תזרע שדך

"שש שנים תזרע שדך, ושש שנים תזמור כרמך". התורה מצווה לעבוד את האדמה, ומכאן עולה השאלה כיצד העסק יכול להיות מנוגד לתפילה

ויקרא כ"ה:ג' Leviticus 25:3

שֵׁשׁ שָׁנִים תִּזְרַע שְׂדֶךָ וְשֵׁשׁ שָׁנִים תִּזְמֹר כְּרָמְךָ וְאַסַּפְתָּ אֹת־תְּבוּאָתָהּ:

Six years thou shalt sow thy field, and six years thou shalt prune thy vineyard, and gather in the produce thereof.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערות קה"ת

ויקרא כה, ג.

פסקה 4

7

ולעבדו בכל לבבכם

הפסקה השנייה של קריאת שמע אומרת: "לאהבה את ה' אלקיכם ולעבדו בכל לבבכם". אדמו"ר חוקן מציין שעבודה זו סמוכה באותה פרשה לברכות הארץ.

דברים י"א:13 Deuteronomy 11:13

וְהָיָה אִם־שָׁמַעְתָּ תִּשְׁמְעוּ אֶל־מִצְוֹתַי אֲשֶׁר אֲנִי מֵצִוֶּה אֶתְכֶם הַיּוֹם לֵאמֹר: אֲתֵי־ה' אֱלֹהֵיכֶם וְלָעֲבֹדוֹ בְּכָל־לִבְכֶּם וּבְכָל־נַפְשְׁכֶם:

And it shall come to pass, if ye shall hearken diligently unto My commandments which I command you this day, to love the L-RD your G-d, and to serve Him with all your heart and with all your soul,

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערות קה"ת

דברים יא, ג.

8

ונתתי מטר ארצכם כו' ואספת דגנך

"ונתתי מטר ארצכם בעתו... ואספת דגנך". העבודה החקלאית נמצאת באותה פרשה שבה נזכרת העבודה שבלב

דברים י"א:14 Deuteronomy 11:14

וְנָתַתִּי מִטְר־אַרְצְכֶם בְּעֵתוֹ יוֹרֶה וּמִלְקוֹשׁ וְאַסַּפְתָּ דָגְגֶךָ וַיִּצְהַרְךָ:

that I will give the rain of your land in its season, the former rain and the latter rain, that thou mayest gather in thy corn, and thy wine, and thine oil.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

9

ובשנה השביעית

"ובשנה השביעית שבת שבתון יהיה לארץ". שש שנות העבודה והשנה השביעית של השביטה יוצרות מחזור אחד של עבודה

ויקרא כ"ה:ד' Leviticus 25:4

וּבִשְׁנָה הַשְּׁבִיעִית שַׁבַּת שַׁבְּתוֹן יִהְיֶה לָאָרֶץ שַׁבַּת לַח' שָׁדֶךָ לֹא תִזְרַע וּכְרָמְךָ לֹא תִזְמֹר:

But in the seventh year shall be a sabbath of solemn rest for the land, a sabbath unto the L-RD; thou shalt neither sow thy field, nor prune thy vineyard.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

לא צדקו יחדו

על משפטי ה' נאמר כי "אמת צדקו יחדיו". אדמו"ר הזקן הופך את הביטוי: שתי האהבות אינן מתקיימות יחד כראוי.

Psalms 19:10 ט"ז: תהילים

יִרְאֵת ה' טְהוֹרָה עוֹמֶדֶת לְעַד מִשְׁפָּטֵי־ה' אֱמֶת צְדָקוֹ יַחְדָּו:

The fear of the L-RD is clean, enduring for ever; the ordinances of the L-RD are true, they are righteous altogether;

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

יסודות בהררי קדש

"ויסודם בהררי קודש". כאן הביטוי מתאר את שורשו הנעלה של החלום.

Psalms 87:1 א"ו: תהילים

לְבִנְיָקָרְחַ מִזְמוֹר שִׁיר סוּדוֹתָיו בְּהַר־יִקְדָּשׁ:

A Psalm of the sons of Korah; a Song. His foundation is in the holy mountains.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

פסוקה 7

ביום ההוא . . ופריך בגמרא

"ביום ההוא יהיה ה' אחד ושמו אחד". אדמו"ר הזקן מפרש זאת כסיום גלותו של השם.

Zechariah 14:9 ט"ז: זכריה

וְהָיָה ה' לְמֶלֶךְ עַל־כָּל־הָאָרֶץ בְּיוֹם הַהוּא יְהִי־ה' אֶחָד וּשְׁמוֹ אֶחָד:

And the L-RD shall be King over all the earth; In that day shall the L-RD be One, and His name one.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

פסחים נ"א ג' ה"ג: Pesachim 50a:3-5

"וְהָיָה בְּיוֹם הַהוּא לֹא יִהְיֶה אוֹר וְקִרְוֹת וְקִפְאוֹן". מאי "קִרְוֹת וְקִפְאוֹן"? אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר: זֶה אוֹר שֶׁיִּקָּר בְּעוֹלָם הָהָא, וְקִפּוֹי לְעוֹלָם הַבָּא. רַבִּי יוֹחָנָן אָמַר: אֵלּוּ נִגְעִים וְאִתְּלוּת, שֶׁיִּקְרִינָן הֵן בְּעוֹלָם הָהָא, וְקִפּוֹיֵין הֵן לְעוֹלָם הַבָּא.

William Davidson, Vocalized Aramaic (CC-BY-NC)

הערת קה"ת

זכריה י"ד, ט. פסחים נ, א.

פסוקה 8

ואז נשמתו מושכת לו חיים מלמעלה כ"י ושם הוא בבחי' עגולים

ההערה מצוטטת: דווקא בשינה הנשמה ממשיכה לו מן העיגולים, עצם הנשמה הנעלם, שאליו היא עולה בשעת השינה; כשהיא ערה, השגת הנשמה היא באור המוחין שבמוח, שהוא בחינת קו. בכך מוסבר הקשר בין שינה לעיגולים.

הערת קה"ת

בבה"ז ל"כ"ק אדמו"ר הצמח צדק פ' ויגש ע' קמט: "פ"י בשעת השינה דוקא מושכת לו מבחי' עגולים דהיינו מבחי' ההעלם דעצמות הנפש שהוא בבחי' עגולים שלשם הוא הרצוא בעת השינה, משא"כ בהקיץ הנשמה והרצוא הוא לאור השכל שבמוח שהוא בחי' יושר" עכ"ל ע"ש. ראה אוה"ת פ' שמיני כרך א ע' לו.

פסוקה 5

לא כן ידמה

על אשור אומר הנביא: "והוא לא כן ידמה ולבבו לא כן יחשוב". אדמו"ר הזקן משתמש במילים אלה על אנשים שאינם רואים בעבודתם עבודת ה'.

Isaiah 10:7 ז"ז: ישעיהו

וְהוּא לֹא־כֵן יִדְמָה וּלְקִבּוֹ לֹא־כֵן יַחְשֹׁב כִּי לְהַשְׁמִיד בְּלִקְבּוֹ וּלְהַכְרִית גּוֹיִם לֹא מַעֲט:

Howbeit he meaneth not so, Neither doth his heart think so; But it is in his heart to destroy, And to cut off nations not a few.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

ולבם לא נכון

"ולא נכון לבו עמו". כאן הביטוי מתאר לב שאינו מכוון לכוונה הראויה.

Psalms 78:37 ל"ז: תהילים

וְלִבָּם לֹא־נִכּוֹן עִמּוֹ וְלֹא נֶאֱמְנוּ בְּבְרִיתוֹ:

For their heart was not stedfast with Him, Neither were they faithful in His covenant.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

כל ישעם וכל חפצם

דברי דוד האחרונים: "כי כל ישעי וכל חפצי". כאן הם מתארים אנשים שכל רצונם נתון לצורכי הגוף.

II Samuel 23:5 ה"ג: שמואל ב

כִּי־לֹא־כֵן בֵּיתִי עִם־אֵל כִּי בְרִית עוֹלָם שָׁם לִי עֲרוּכָה בְּכָל וְשִׁמְרָה כִּי־כָל־יִשְׁעִי וְכָל־חֲפֹץ כִּי־לֹא יִצְמִיחַ:

For is not my house established with G-d? For an everlasting covenant He hath made with me, Ordered in all things, and sure; For all my salvation, and all my desire, Will he not make it to grow?

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

די מחסורם אשר יחסר להם

דין ההלוואה לעני: "די מחסורו אשר יחסר לו". הביטוי מוחל על סיפוק צורכי הגוף.

Deuteronomy 15:8 ח"ח: דברים

כִּי־פָתַחְתָּ תִּפְתָּח אֶת־יָדְךָ לוֹ וְהֶעֱבַט תַּעֲבִיטֵנוּ דִּי מַחְסְרוֹ אֲשֶׁר יִחְסֹר לוֹ:

but thou shalt surely open thy hand unto him, and shalt surely lend him sufficient for his need in that which he wanteth.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

פסוקה 6

לא יפול לב האדם עלי

דוד אומר לשאול: "אל יפול לב איש בו". אדמו"ר הזקן משתמש במילים אלה כדי למנוע מפח נפש.

I Samuel 17:32 ב"ב: שמואל א

וַיֹּאמֶר דָּוִד אֶל־שָׂאוּל אֶל־יָפֹל לְבִי־אָדָם עָלָיו עֲבֹדָה יֵלֶךְ וְנִלְחַם עִם־הַפִּלִּשְׁתִּי הַזֶּה:

And David said to Saul: 'Let no man's heart fail within him; thy servant will go and fight with this Philistine.'

מבחי המקיפי בחי עיגולים שאין שם התחלקות כ"כ כמ"ש במ"א באריכות: ולכן.

פסקה 10

26 חכמה ודעת שהוא ע"פ קווי

אור התורה מוסיף: הגלות היא עיבורו של ז"א בבטן אימא, "תלת כלילן", הסתלקות המוחין שלו; אימא היא מקור המקיפים שלמעלה מהתחלקות הקווים, ולכן בגלות אנו כחולמים, ומשום כך "לא כשאני נכתב אני נקרא"

הערת קה"ת

באוה"ת מקץ שם נוסף: (וכנודע שהגלות הוא בחי עיבור ז"א בבטן אימא תלת גו תלת שהוא בחי הסתלקות המוחין ואמא היא מקור המקיפי שלמעלה מהתחלקות קוין דז"א לכך בזמן הגלות היינו כחולמים בחי התלבשות המקיף בלבוש המסתיר לא כשאני נכתב אני נקרא כו'): ולע"ל.

פסקה 11

27 ולא יכנף עוד מוריך

"ולא יכנף עוד מוריך והיו עיניך רואות את מוריך". אדמו"ר הזקן מפרש זאת כסיום התלבשותו של ה' בלבושים

ישעיהו ל': Isaiah 30:20

וְנָתַן לָכֶם אֲדֹנָי לֶחֶם צָר וּמַיִם לֶחֶץ וְלֹא־יִכְנַף עוֹד מוֹרֶיךָ וְהָיוּ עֵינֶיךָ רְאוּת אֶת־מוֹרֶיךָ:

And though the L-rd give you sparing bread and scant water, Yet shall not thy Teacher hide Himself any more, But thine eyes shall see thy Teacher;

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת

ישע"ל, כ.

28 שלא יהא מלובש ומכוסה בנרתק

(vol. 1, ההערה מציינת שאור התורה על שלח מפנה בעניין זה לזוהר 262b).

הערת קה"ת

באוה"ת שלח ע' תקפט מצייין לזח"א רסב, ב.

29 כי עין בעין יראו

"כי עין בעין יראו בשוב ה' ציון". תיאור של גילוי גלוי בגאולה

ישעיהו נ"ב: Isaiah 52:8

קוֹל צִפִּיקָה נִשְׁאָו קוֹל יִחְדּוּ יִרְנְנוּ כִּי עֵין בְּעֵין יֵרָאוּ בְּשׁוּב ה' צִיּוֹן:

Hark, thy watchmen! they lift up the voice, Together do they sing; For they shall see, eye to eye, The L-RD returning to Zion.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת

ישע"י נב, ח.

30 בשוב ה' את שיבת ציון היינו כחולמים

הפסוק הפותח את המאמר, שכעת מתבאר: בגאולה נכיר בכך שהגלות התקיימה מכוח בחינת החלום

תהילים קכ"ו: Psalms 126:1

שִׁיר הַמַּעֲלוֹת בְּשׁוּב ה' אֶת־שִׁיבַת צִיּוֹן הָיִינוּ כְּחֹלְמִים:

A Song of Ascents. When the L-RD brought back those that returned to Zion, We were like unto them that dream.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

19 אלו ואלו דא"ח

בת קול הכריזה על בית שמאי ובית הלל: "אלו ואלו דברי אלקים חיים". אדמו"ר הזקן מביא זאת ביחס למדרגה שבה דעות מנוגדות מתאחדות

עירובין י"ג Eruvin 13b

הערת קה"ת

עירובין יג, ב.

פסקה 9

20 אלביש שמים קדרות

"אלביש שמים קדרות ושק אשים כסותם". אדמו"ר הזקן מפרש את "השמים" כבחינת עיגולים, המכוסים בחשכת הגלות

ישעיהו נ': Isaiah 50:3

אֶלְבִּישׁ שָׁמַיִם קְדָרוֹת וְשָׁק אָשִׁים כְּסוּתָם:

I clothe the heavens with blackness, And I make sackcloth their covering.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת

ישע"י נ, ג. ראה אוה"ת פ' פנחס ע' אקפא.

21 שו"ה עגולים — העלם והסתר

נוסח המאמר באור התורה מוסיף כאן: "שהוא החלום, לבוש המקיף)". הוא מזהה את החלום כלבוש שבו מלובשים העיגולים

הערת קה"ת

באוה"ת מקץ כרך ו תתשא, א נוסף: (שהוא החלום לבוש המקיף): שאז.

22 כי שם הוא בבחי עגולים

אור התורה מוסיף שהעיגולים הם המקיפים, הכוללים יחד שני הפכים בשווה, "משווים קטן וגדול" ו"חושך כאור"

הערת קה"ת

באוה"ת שם נוסף: שהוא בחי מקיפים הכוללי ב' הפכים ביחד ע"ד השווה ומשוה קטן וגדול כו' וכחשיכה כאורה: כנ"ל.

23 רק למטה בהתחלקות הקוין . . קו זה כך וזה כך

ההערה מצטטת מאור התורה, בהתייחסותה לקטע זה: היא מציעה הבנה חדשה במעלת הדעת, משום שדעת, הקו האמצעי, מחברת בין שני הקווים כך שאינם הפכים

הערת קה"ת

ראה אוה"ת פ' משפטים ע' איקי "ועפמ"ש [=הכוונה לכאן] י"ל הבנה חדשה במעלת הדעת כי דעת קו האמצעי מקשר ב' הקוין שלא יהיו הפכיים ע"ש.

24 אזי נראה ונגלה ההפוך

ההערה מפנה לדיון מקביל באור התורה על שמיני

הערת קה"ת

ראה אוה"ת פ' שמיני ע' לו.

25 נפרדים ורחוקים זה מזה

אור התורה מוסיף הפניה למאמר "ויוסף הורד" בתורה אור על וישב, בעניין החכם שיכול לומר על הטמא שהוא טהור ולתת לכך טעמים, משום ששורשו במקיפים, בעיגולים, שבהם אין התחלקות גדולה כל כך

הערת קה"ת

באו"ת מקץ שם נוסף: ועמ"ש פ' וישב בביאור ע"פ ויוסף הורד [באו"ת] בענין ר"א שהי' אומר על טמא טהור ומראה לו פנים כו' שהוא לפי ששרשו

פ"י שיתגלה . . הנמשך להם בזמן הגלות . . היינו כחולמים

ההערה מציינת שמאמר זה משנת 5633 מפנה לקטע שלנו, בהסתמך על הסבר זה של "היינו כחולמים".

הערת קה"ת

בס"מ "תרל"ג ח"א ע' צח מציין לכאן. ראה בשיחת ש"פ פנחס תשד"מ.

פסקה 12

32 ואנחנו טמאים לנפש אדם זה אביהוא

האנשים שלא יכלו להקריב את קרבן הפסח אמרו: "אנחנו טמאים לנפש אדם", ובעקבות כך נקבע דין פסח שני

במדבר ט':7 Numbers 9:7

וַיֹּאמְרוּ הָאֲנָשִׁים הַהֵם אֲלֵינוּ אֲנַחְנוּ טְמֵאִים לְנֶפֶשׁ אָדָם לָמָּה נִגְרַע לְבִלְתִּי הִקְרִיב אֶת־קָרְבָּנוֹ ה' בְּמַעַדוֹ בְּתוֹךְ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל:

And those men said unto him: 'We are unclean by the dead body of a man; wherefore are we to be kept back, so as not to bring the offering of the L-RD in its appointed season among the children of Israel?'

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

סוכה כ"ה Sukkah 25b

הערת קה"ת

במדבר ט, ז. סוכה כה, ב.

33 ורוח נדיבה תסמכני

"השיבה לי ששון ישעך ורוח נדיבה תסמכני". המילה "נדיבה" מזכירה את שמו של נדב ואת בחינת הרוח

תהילים נ"א:14 Psalms 51:14

הַשִּׁיבָה לִּי שְׂשׂוֹן יִשְׁעֶךָ וְרוּחַ נְדִיבָה תִּסְמְכֵנִי:

Restore unto me the joy of Thy salvation; and let a willing spirit uphold me.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת

תהלים נא, יד.

34 נוהג כצאן יוסף

"רועה ישראל האזינה נוהג כצאן יוסף". אדמו"ר הזקן מפרש זאת כהנהגת ישראל בגלות באמצעות בחינת יוסף

תהילים פ"ב:2 Psalms 80:2

רְעֵה יִשְׂרָאֵל הָאֲזִינָה נֹהֵג כְּצֹאן יוֹסֵף יֹשֵׁב הַכְּרוּבִים הוֹפִיעָה:

Give ear, O Shepherd of Israel, Thou that leadest Joseph like a flock; Thou that art enthroned upon the cherubim, shine forth.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת

תהלים פ, ב.

35 כי בזמן הגלות הנהגת ישראל הוא בבחי' יוסף שהוא מבחי' חלום

ההערה מצטטת: גם בפשוטם חלומות יוסף עוסקים בכל ישראל; החלום השני, לפי פתרונו, מתייחס לעם כולו — השמש, הירח ואחד עשר הכוכבים — והראשון, אלומות השיבולים בשדה, לעבודת שנים עשר השבטים, הכוללת כל סוג של יהודי

הערת קה"ת

ראה ד"ה פדה בשלום תשל"ה (מהנחה בלתי מוגהה) "ויש להוסיף בזה דגם חלומות יוסף לפי פשוטם מדברים אודות כל ישראל, דהחלום השני לפי פתרונו קאי על כללות עם ישראל, השמש והירח ואחד עשר כוכבים, ועד"ז

החלום הראשון הנה אנחנו מאלמים אלומים בתוך השדה דקאי על עבודת י"ב שבטי ישראל, שזה כולל כל פרטי הסוגים בבני ישראל" ע"ש.

36

בן פור"ת

ברכת יעקב: "יוסף בן פורת". אדמו"ר הזקן מוצא באותיות "פורת" את "פורת", מפרש חלומות, ואת "תופר", המחבר בתפירה

בראשית מ"ט:22 Genesis 49:22

בֶּן פֹּרֶת יוֹסֵף בֶּן פֹּרֶת עֲלִי־עֵץ בְּנוֹת צֶעֱדָה עֲלִי־שׁוֹר:

Joseph is a fruitful vine, A fruitful vine by a fountain; Its branches run over the wall. .

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

37

בן פורת אותיות פותר

ההערה מפנה לפירוש בעל הטורים על הפסוק הזה, בעניין משחק המילים בין "פורת" ל"פותר"

הערת קה"ת

ראה בעה"ט כאן. אוה"ת בראשית כרך ב טז, ב. וביהל אור ע' תצב.

38

פורת אותיות . . ותופר

ההערה מפנה לאור התורה בעניין פירוש "פורת" כ"תופר" — מי שתופר ומחבר יחד

הערת קה"ת

ראה ג"כ אוה"ת בראשית כרך ו תתשמח, ב.

39

ולכן הי' פותר חלומות

ההערה מפנה לדיון מורחב ביוסף כ"בן פורת" ובפתרון החלומות שלו

הערת קה"ת

ראה תו"ח ויחי ד"ה בן פורת יוסף פ"ג ואילך. אוה"ת וישב תתשב, א. לקו"ש חט"ו ע' 346.

Likkutei Torah

הפרשה החסידית

על המהדורה

Hebrew text of Torah Ohr and Likkutei Torah and their marei mekomos ("Sources and References", including the Rebbe's notes): © Kehot Publication Society, via Sefaria, CC BY-NC 4.0; formatting adapted.

likuteitorah.com. תרגום: CC BY 4.0. ביאורים והערות המקורות: CC BY-NC 4.0.

Sefaria: Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA); The Holy Scriptures: A New Translation (JPS 1917) (Public Domain); William Davidson Edition - Vocalized Aramaic (CC-BY-NC).

כשלשון המאמר לצדו, (openai/gpt-6-luna-pro:batch), בעזרת בינה מלאכותית likuteitorah.com התרגום לעברית נעשה מהמהדורה האנגלית של לבדיקה. עדיין לא עבר עריכה אנושית. כל דבר חשוב יש לבדוק מול לשון המאמר.

· 5725 Sichah of Shabbos Parshas Vayakhel הרבי ביקש ללמוד את מאמרי פרשת השבוע, «הפרשה החסידית», באותו שבוע, מחולקים לשבעת ימיו · Toras Menachem vol. 42, pp. 306-309). למה ללמוד, וברכות הרבי. likuteitorah.com/about/the-chassidishe-parsha/

© likuteitorah.com. או לספריית ליובאוויטש Sefaria מיום חנימי ולא מסחרי. אין כאן מכירה. אין שיוך לקה"ת, ל-

likuteitorah.com/he/torah-ohr/vayeishev/3/ מתוך

מוקדש לכבוד

מוקדש לכבוד הגאון המקובל רבי לוי יצחק שניאורסאהן זצ"ל

אבי הרבי, רבי לוי יצחק